

ДЕЩО ПРО ЄВГЕНІЮ ЗАРИЦЬКУ

Ви всі знаєте її з львівського театру, коли ще вона, в 1937 р., виступала в „Піковій дамі” П. Чайковського. Уже тоді, при всій своїй скромності, стриманості, виявила вона свій стиль, форму гри, свою культуру в співі; вже тоді її кольористичний, м'який та соковитий меццосопрано промовляв до знавців виразистою мовою прийдешніх успіхів та осягів.

Ще до вибуху війни, в 1939 р., виїхала Є. Зарицька до Італії. Ця країна темпераменту, гарячки життя, але й постійної погідности духа, що, школи, кипить безжурністю, — прихилила її. І там вона, в Римі, в Мілані,

а навіть „Довбуш” і інші, показуючи рівночасно нашому господареві й гармонізацію цих пісень М. Лисенка. Мортарі в захопленні кидався, сплескував руками, його очі горіли, — а надворі, біля вілли, шуміли кипариси, мов акомпанімент наших тополь, і до кімнати, що була слабо, по-воєнному освітлена, вливався цілими струмками тендітний запах мірту й олеандрів, що палахкотять уздовж вузьких, старісторичних вулиць Авентину.

А ось, дістав я оце вістку від приятеля фільмового режисера Белізарія Рандон, який пише, що Є. Зарицька „sta girando un film come protagonista”... себто: виступає у фільмі у головній ролі. А крім цього, у цьому сезоні — 1942/43 — співає у королівській опері в Римі, здається, у Скалі співатиме. Шкода, що в нашвидку писаному листі не подав приятель, у яких операх виступає вона! (Бо щодо заголовка фільму, то це може бути „секрет” фільмової установи).

При кінці жовтня ц. р. Є. Зарицька виступила з концертом у Римі в театрі „Eliseo” від римської фільгармонії. Тут, хоч коротесенько, наведемо голоси римської критики цього концерту, а це дасть мірило значення й вартости нашої співачки.

„Про голос цієї вишарпаненої незвичайним талантом артистки, про добрий смак, з яким вона надає якості творам, що їх виконує, про чіткість фразування, про інтелекцію, що прозирає таки з самих павз, про модуляцію, про зідхання, якими спів Є. З. є гаптований і прикрашений („trapano e fiorito”...), про все це можна б сказати

ще дуже багато і змістовно; а також й про незвичайні здібності передачі (facoltà comunicative) цієї співачки, що в деяких соковитих інтерпретаціях сягають ефектів гумористичних (критик має тут на увазі деякі пісні М. Мусоргського, які наша співачка має у своєму репертуарі М. О.) або патетичних, справді переконливих. Але ми вдоволимося, як скажемо, що кожна точка вчорашньої програми була прийнята справжнім успіхом”. (Il giornale d'Italia).

„Душу панни З. ми пізнали й по доборі програми. Програма, переважно, „душевна” („animistico”); „Dichterliche” Шумана, „Дитячі” Мусоргського, „Fêtes galantes” Дебюссі, і деякі українські народні пісні, а на початку „La regata veneziana” Россіні. Поволі-поволі й між панною З. і публікою устійнився діалог. Із кожною виконаною точкою програми панна З. неначе говорила: „Чи добре?”, а публіка своїм вдячним оплеском неначе відповідала їй: „Егеж! Дуже добре! бо ти зворушила наше серце”. („Il popolo di Roma” — Alberto Savinio).

„Співачці Є. З. не бракує ні таланту, ні всесторонности: навпаки, можна сказати, що має вона талант приємно позначений чарами — в зрівноваженій мірі, що дає лікантий настрій її виконанням. Її пестливий голос, яким вона модулює й кольорує (colorisce) з такою великою природністю, — є й міміка молодої артистки, міміка, що вся є ширістю, що виявляє багатий і нервовий темперамент. Так само, виявляється й добрий смак, і культура у доборі співного матеріалу, у здібності передавати твори в незвичайно тонкому фразуванні, у інтелекційній мірі зідхань, павз, композиційних інтерпункцій”. („Il Messaggero”).

Михайло Островська

Євгенія Зарицька

поволі пізнає людей із мистецьких кіл, знайомиться з оточенням музиків, критиків, співаків, імпресаріо. І вчиться працює, щоб зробити гідний початок: бо в цій країні музики, співу вже з першим виступом співака публіка мусять бути ошелешена. І Є. Зарицька починає співацьку кар'єру. Чи з успіхом? Нехай хроніка фактів говорить.

Вже рік пізніше вона виступає зі самостійними концертами в Мілані, в Римі — спершу в консерваторії Санта Чечелія, а пізніше в Адріанео, — в Дженові, з'являється й на екрані італійського фільму. Врешті, в літі 1940 р. вона вже виступає в одній із опер Александра Скарлатті (1659—1725) у м. Сієні, в палаці князя Кіджі-Піккольоміні. Ця вистава-опера була призначена тільки для запрошених високодостойних смакунів класичної музики. Розуміється, зійшлися там найвидатніші музики та критики. Виступ Є. Зарицької у Сієні пройшов під знаком: splendido! І таки в Сієні ангажують її до опери „La Scala” у Мілані.

La Scala! Скажіть же нам: чи є десь хоч один справжній співак у світі, щоб не мріяв — бодай раз у житті виступити на сцені цього славного театру? Не має такого! Є сотні-сотні співаків, що з цією мрією сходять зі сцен, із цією мрією вмирають. На сцені театру „La Scala” виступали й інші наші зорі: Олександр Мишуґа, яким і доті старі італійські майстри захоплюються і своїм учням за приклад ставлять; виступала славна Софія Крушельницька, Модест Мендінський. В їх сліди пішла й Євгенія Зарицька. Співали там і інші наші „малороси”, „русскі”, „русини”, а також „поляки”, gente githeni. — Та їх праця, успіхи занотовані в чужій нам книзі балетів, і тому їх і не згадуємо тут.

Ці успіхи здобуває Є. Зарицька не тільки працює. Бо, при своїй працьовитості, вона й привітна, моторна, весела, як синне сміхом, то й фонтан „Paolina” приємніше. Усіх до себе приковує своєю вродженою — а наукою і життям поглибленою — інтелекцією, своєю свіжістю та чепурністю молодої душі. Приятелі та поклонники Івго називають її, а дальші знайомі Евдженію.

У її концертний репертуар, крім італійських, німецьких та інших арій і пісень, увіходять українські пісні композиторів: В. Барвінського, Леонтовича, С. Людкевича, Н. Нижанківського, словом, тих музик, що їх твори могла сьогодні ще добути. І безліч наших народних пісень співає, а вони дуже припадають італійцям до вподоби.

Ці наші народні пісні дістає вона — не в книгарнях же! Інколи, коли сонце сідало на римську Кампанію, а на небо широким виступали зорі або зависав молодик, а да леко, у воєнних сутінках трамваями, дробобусами скреготів Рим, — сходилося нас кількоро в хаті музики Вірджілія Мортарі і його милої та гостинної дружини Луїзи, на Авентині. Господар хати, завжди палкий, розсміяний та рвучкий, перегравши нам новонаписаний дальший розділ своєї справді могутньої опери „Ікар”, сам просив нас:

— Ну, а тепер давайте щось із українських народних пісень! Я з приємністю слухаю їх і граю та схоплюю на папір, а тим самим, Івго, збільшується твій репертуар.

Хтось із нас, присуваючись до фортепіану, півголосом починав одну, а потім другу й третю. І так шли „Лімериха”, трагічна „Ой, і вииду я за ворітчка”, „Зелена ліщинька”, а й історична „Божа Мати” з Почаєва,